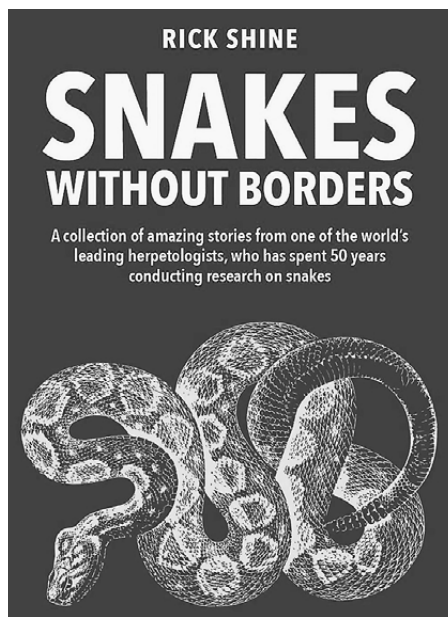

Rick Shine: Snakes without borders

Svět je plný lidí, v nichž představa kontaktu s hadem vyvolává pocity paniky nebo nechutí. Početná je snad i druhá skupina, která existenci těchto plazů respektuje a dobře si uvědomuje jejich důležitou roli v ekosystémech. Pravděpodobně nejméně je těch, pro které jsou hadi fascinujícími tvory s unikátními vlastnostmi i způsobem života, jejichž poznání se jim stalo koníčkem, ve vzácnějších případech životní náplní. Do této kategorie patří i renomovaný australský herpetolog R. Shine.

Rick Shine, profesor Macquarie University v Sydney, je autorem desítek publikací, jejichž hlavním tématem jsou hadi různých částí světa. Kromě vědeckých výstupů je ale i vynikajícím popularizátorem. Jeho knihy (z nejznámějších *Cane Toad Wars* nebo *So Many Snakes, So Little Time: Uncovering the Secret Lives of Australia's Serpents*) na rozdíl od mnoha jiných popularizátorů čerpají z vlastních zkušeností a výzkumu. To z nich dělá nejen poutavé čtení o hadech i jiných zvířatech, ale přináší i neocenitelný osobní pohled na způsob vědeckého zkoumání, stav ochrany přírody a kulturní aspekty vztahu k hadům na různých světadílech.

Všechno jmenované lze nalézt i v jeho poslední knize *Snakes without borders* (Hadi bez hranic). V 10 kapitolách nás zavede do různých období svého života, ve kte-

rých se během posledních desítek let podílel na výzkumu hadů v Austrálii, na Sumatře, na čínském Hadím ostrově (She Dao), ve Švédsku, v kanadské Manitobě, na Fidži nebo Nové Kaledonii. Velmi čtivě popisuje každodenní problémy s plánováním a průběhem výzkumu, ale dočteme se i o specifickém přístupu domorodců k hadům, li-

dech, kteří hady chrání, o důležitosti mezilidských vztahů při práci v komplikovaných podmínkách a přidává řadu dalších historek. Kniha obsahuje rovněž množství barevných snímků, které často ještě více konkretizují popisovanou skutečnost, např. fotografie autora (str. 172), sedícího na kameni a zapisujícího cosi do notebooku se stovkami užovek pruhovaných (*Thamnophis sirtalis*) plazících se kolem ze svých zimních úkrytů. Snad jediným zklamáním byla pro mne nepřitažlivá obálka.

Snakes without borders by si měli přečíst všichni, ať už se řadí do jakékoli z výše uvedených skupin. První z nich snad pochopí, že averze vůči hadům není oprávněná a jejich životy přináší mnoho zajímavého. Druhá jistě ocení osobní vyprávění (často vtipně podané) o nástrahách a komplikacích výzkumu hadů a rozšíří si znalosti. A třetí skupina si jistě ráda vzpomene na své zkušenosti s hady, následované myšlenkou „to se mi stalo taky“.

Knihu jsem si koupil proto, že jsem se těšil na další poutavá vyprávění R. Shina. Jako takovou jsem ji i začal číst. Na konci jsem ale zjistil, že jsem prostřednictvím oněch nepřehledných populárních hadů četl něco víc – velmi osobní výpověď o lidech, kteří sdílejí společnou vášeň.

V březnu 2026 se chystá vydání publikace s názvem *Science in the Snakepit: Tales of the often eccentric people who have studied serpents over the centuries and have sometimes paid with their lives*. Máme se na co těšit.

**New Holland Publishers,
South Turrumurra, Austrálie, 320 str.
Cena u vydavatele 35 dolarů**

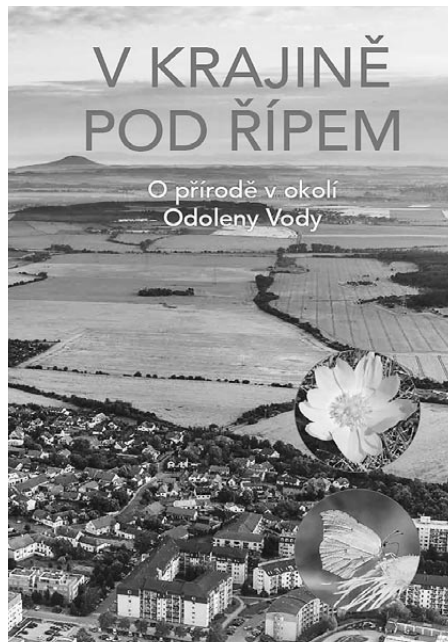
Daniel Hřčka

V krajině pod Řípem. O přírodě v okolí Odoleny Vody

Na podzim 2025 vyšla kniha, která přináší soubor příspěvků o přírodním dědictví okolí Odoleny Vody. Je výsledkem spolupráce odborníků z oborů jak neživé přírody, tak živých organismů. Nabízí i podrobný pohled na ekologické a přírodovědné bohatství regionu.

Text je rozdělen do několika částí, každá se zaměřuje na konkrétní složku přírody. Geologie regionu je popsána v souvislosti s jeho formacemi, které vznikly díky starohorní a třetihorní vulkanické činnosti. Část zaměřená na rostliny přibližuje vegetační poměry a významné druhy rostoucí v okolí Odoleny Vody. Mezi těmi, které si zaslouží zvláštní pozornost, najdeme např. lipnici bádenskou (*Poa badensis*), solenku Valerandovu (*Samolus valerandi*) a zvonek jemný (*Campanula gentilis*) – druhy charakteristické pro danou oblast a podílející se na vytváření unikátních biotopů.

Následující část se věnuje fauně, přičemž zvláštní důraz je kladen na bezobratlé. Bohatá fauna je ilustrována skupinami

brouků, vodních brouků a motýlů, kteří zde nacházejí ideální podmínky. Z obratlovců jsou podrobněji popsáni místní obojživelníci, plazi, ptáci a savci, a ukazují rozmanitost a ekologickou hodnotu regionu.

Autoři se zaměřují na konkrétní oblasti v katastru Odoleny Vody a Úžic, včetně menších okolních obcí, jako jsou Kopeč, Netřeba, Zlosyň, Újezdec, Chlumín, Veliká Ves, Předboj, Panenské Břežany, Bašť a Postržín. Jde o centrální část mezi Vltavou a Labem, vyznačující se krajinou s vysokou přírodní hodnotou. Srdcem je přírodní rezervace Kopeč, která se nachází na místech ovlivněných třetihorní vulkanickou činností. Region, s typickými kopci a čedičovými výchozy, připomíná České středohoří, což ho činí ještě zajímavějším.

Publikace představuje komplexní obraz přírody této oblasti, spojující vědecké poznatky s objevováním krásy unikátní části České republiky. Pro odborníky, přírodovědce i veřejnost nabízí vynikající příležitost, jak lépe pochopit přírodní hodnoty v srdci Středočeského kraje. Autorsky se na textech podíleli Miloš Anděra, Václav Cílek, Oldřich Hovorka, autor této upoutávky, Vojtěch Kolář, Petr Krejčík a Libor Praus.

**Oblastní muzeum Praha-východ, p. o.,
v Brandýse nad Labem, 2025, 240 str.
K zakoupení v e-shopu muzea a v knihkupectvích a e-shopu Nakladatelství Academia. Doporučená cena 499 Kč**